

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Komisja Rozwoju Regionalnego

2009/2230(INI)

4.3.2010

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego i roli makroregionów w przyszłej polityce spójności (2009/2230(INI))

Komisja Rozwoju Regionalnego

Sprawozdawca: Wojciech Michał Olejniczak

PR_INI

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	7

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego i roli makroregionów w przyszłej polityce spójności (2009/2230(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego COM(2009)0248 oraz towarzyszący strategii orientacyjny plan działania,
  - uwzględniając konkluzje Rady w sprawie Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego przyjęte w dniu 26 października 2009 r.,
  - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 16 listopada 2006 w sprawie strategii dla regionu Morza Bałtyckiego w ramach wymiaru północnego (2006/2171(INI))¹,
  - uwzględniając opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji dotyczącego strategii UE dla regionu morza Bałtyckiego (ECO/261) oraz "Współpraca makroregionalna. Rozszerzanie strategii na rzecz Morza Bałtyckiego na inne makroregiony w Europie" (ECO/251),
  - uwzględniając opinię Komitetu Regionów "Rola władz lokalnych i regionalnych w nowej strategii na rzecz Morza Bałtyckiego z dnia 21-22 kwietnia 2009 r.,
  - uwzględniając opinię z inicjatywy własnej Komitetu Regionów „Biała Księga Komitetu Regionów w sprawie wielopoziomowego sprawowania rządów" CdR 89/2009 fin,
  - uwzględniając art. 48 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju Regionalnego oraz opinie Komisji Spraw Zagranicznych oraz Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności, jak również Komisji Transportu (A7-0000/2010),
- A. mając na uwadze, iż od czasu rozszerzenia Unii Europejskiej w 2004 roku, Morze Bałtyckie stało się faktycznie jej morzem wewnętrznym, które łączy, ale też stanowi swoiste wyzwanie, a państwa regionu Morza Bałtyckiego wykazują znaczące współzależności oraz muszą zmierzyć się z podobnymi wyzwaniami,
- B. mając na uwadze, iż Strategia dla Regionu Morza Bałtyckiego jest pilotażem dla przyszłych strategii makroregionów, takich jak np. dorzecze Dunaju, Morze Śródziemne, Alpy czy Łuk Atlantycki oraz iż powodzenie realizacji Strategii będzie miało bezpośrednie przełożenie na sposób realizacji przyszłych Strategii,
- C. mając na uwadze, iż idea tworzenia regionów funkcjonalnych, skupionych wokół wspólnych celów i problemów rozwojowych może przyczynić się do wzbogacenia

---

¹ Teksty przyjęte, P6_TA(2006)0494

efektywności polityki regionalnej Unii Europejskiej,

- D. mając na uwadze, iż w celu podniesienia skuteczności polityki regionalnej, szczególnie w perspektywie jej reformy po roku 2013, należy zdecydowanie poprzeć i rozwijać ideę zintegrowanego podejścia oraz tworzenia strategii dla makroregionów będących strategiami całej Unii Europejskiej, jednak ich wprowadzenie nie może prowadzić do renacjonalizacji polityki spójności,
1. z zadowoleniem przyjmuje zatwierdzenie przez Komisję Europejską i wsparcie przez Radę Europejską Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego, o którą Parlament postulował od 2006 r.;
  2. ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje, że Strategia jest owocem szeroko zakrojonej konsultacji z zainteresowanymi podmiotami w państwach członkowskich, w tym nie tylko władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi, lecz również środowiskami akademickimi i biznesowymi oraz organizacjami pozarządowymi; wyraża przekonanie, że proces konsultacji i włączenia partnerów od samego początku w prace nad strategią jest ważnym czynnikiem stanowiącym o jej powodzeniu;
  3. wierzy, że ustanowione przez Strategię nowe ramy współpracy oparte na zasadach zintegrowanego podejścia otwierają możliwości dla bardziej racjonalnego i efektywnego wykorzystania środków finansowych dostępnych na ochronę środowiska i rozwój regionu Morza Bałtyckiego, pochodzących zarówno z funduszy unijnych i zasobów krajowych jak i z różnych instytucji finansowych;
  4. podkreśla potrzebę prowadzenia oceny oddziaływania na środowisko naturalne Gazociągu Północnego i innych tego typu projektów oraz zapewnienia, by budowa gazociągów nie pogarszała warunków dla transportu drogą morską;
  5. zwraca uwagę na strategiczne znaczenie regionu Morza Bałtyckiego dla rozwoju projektów wykorzystywania energii odnawialnej np. z wiatraków lub dostępnej w tym regionie biomasy;
  6. zwraca uwagę na potrzebę stworzenia wydajnej i ekologicznej sieci komunikacyjno-transportowej (morskiej, lądowej i śródlądowej);
  7. zwraca uwagę na istniejące w basenie Morza Bałtyckiego znaczne dysproporcje gospodarcze i na poziomie innowacyjności oraz na konieczność rozszerzenia potencjału obszarów wysoko rozwiniętych, niwelowania nierówności w celu stworzenia na trwałe przestrzeni wspólnego dobrobytu o wysokim poziomie konkurencyjności, tak istotnej w obliczu starzenia się społeczeństwa;
  8. wzywa do głębokiego odnowienia i pogłębienia w ramach Strategii dla Morza Bałtyckiego stosunków pomiędzy Unią Europejską i państwami ościennymi nienależącymi do Unii Europejskiej, których terytoria wchodzą w skład obszarów funkcjonalnych danego makroregionu lub na nie bezpośrednio wpływają;
  9. wzywa państwa członkowskie i regiony do wykorzystania funduszy strukturalnych

dostępnych na lata 2007-2013 dla możliwie jak najszerszego wsparcia realizacji Strategii, choć rozumie trudności wiążące się z modyfikacją Programów Operacyjnych w trwającym już okresie programowania;

10. wyraża przekonanie, że warunkiem powodzenia Strategii oraz realizacji ambitnych celów kolejnych strategii makroregionalnych są działania podejmowane w kontekście wszystkich polityk sektorowych o wymiarze terytorialnym, w tym wspólnej polityki rolnej, polityki rybołówstwa czy przemysłu oraz połączenie dostępnych środków ukierunkowanych na wspólnie określone cele na danym obszarze; w tym kontekście należało na dokonanie przeglądu polityk pod kątem tych nowych wyzwań oraz do ustanowienia odpowiednich struktur organizacyjnych na płaszczyźnie instytucji unijnych;
11. wierzy, że terytorialny wymiar Strategii przyczyni się do rozwinięcia i ukonkretnienia refleksji na temat spójności terytorialnej, którą Traktat z Lizbony stawia na równi ze spójnością gospodarczą i społeczną;
12. z zadowoleniem przyjmuje wzmocnienie współpracy pomiędzy państwami i regionami w ramach makro-regionów oraz przygotowanie kolejnych wspólnych strategii działania;
13. zwraca uwagę na fakt, że Strategię dla regionu Morza Bałtyckiego należy postrzegać jako proces, w którym zasady działania i współpracy podlegają ciągłej ewolucji oraz, że nadrzędnym celem jest znalezienie optymalnych mechanizmów, które mogłyby być przeniesione na kolejne strategie makro-regionalne;
14. wyraża przekonanie, że współpraca terytorialna rozwijana w ramach strategii dla makro-regionów może znacząco przyczynić się do wzmocnienia procesu integracji poprzez większe zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w proces podejmowania decyzji i wdrażanie konkretnych działań; wskazuje w tym kontekście na celowość wprowadzenia płaszczyzny społecznej i kulturalno-naukowej i turystycznej strategii makroregionalnych;
15. podkreśla wagę dalszego propagowania rozwoju w zakresie edukacji, kształcenia i badań oraz zachęca państwa Unii Europejskiej do ściślejszej współpracy w tej dziedzinie;
16. kierując się zasadą pomocniczości i widząc ogromny potencjał współpracy na poziomie lokalnym i regionalnym podkreśla znaczącą wagę stworzenia efektywnej, wielopoziomowej struktury współpracy;
17. wyraża przekonanie, że idea makro-regionów skupia w sobie ogromny potencjał zoptymalizowania odpowiedzi na pojawiające się na danym obszarze wyzwania i problemy oraz wykorzystania dostępnych środków;
18. z wielkim zainteresowaniem oczekuje analizy pierwszych wyników i doświadczeń związanych z wdrażaniem Strategii dla regionu Morza Bałtyckiego, które przyczynią się do opracowania możliwych źródeł płatności i metodologii finansowania strategii makroregionalnych oraz staną się inspiracją i przykładem dla kolejnych makro-regionów;
19. dla dobra przyszłych strategii makroregionalnych zwraca uwagę na potrzebę rozwiązania przez Komisję Europejską kwestii własnych odpowiednich zasobów ludzkich i

finansowych;

20. w kontekście konieczności przeprowadzenia śródkresowej analizy realizacji Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego, wzywa Komisję Europejską do dokładnego opracowania konkretnych instrumentów i kryteriów ewaluacji projektów opartych na wskaźnikach umożliwiających porównywalność;
21. wzywa Komisję Europejską, państwa członkowskie i własnych członków do znalezienia odpowiedzi na pytania, jaki charakter mają mieć strategie makroregionalne, w jaki sposób należy je programować (czy jako oddzielne programy czy w ramach polityki spójności), kto i w jaki sposób ma je wdrażać oraz z jakich źródeł powinny pochodzić środki na ich finansowanie,
22. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji.

UZASADNIENIE

W dobie globalizacji, przyspieszonych zmian klimatycznych i demograficznych oraz wzmożonej konkurencji gospodarczej coraz częściej okazuje się, że pojawiające się problemy i wyzwania nie znają granic administracyjnych czy politycznych.

Tym samym stajemy wobec konieczności wypracowania specyficznych odpowiedzi na te wyzwania i dostosowanie do nich istniejących instrumentów politycznych i finansowych.

To właśnie w tym kontekście pojawiła się koncepcja makro-regionów, obszarów funkcjonalnych, skupionych wokół wspólnych celów lub problemów rozwojowych, posiadających pewne wspólne cechy i uwarunkowania geograficzne.

Strategia dla Regionu Morza Bałtyckiego jest pierwszą i dotychczas jedyną próbą stworzenia kompleksowej wspólnej strategii rozwoju dla tego rodzaju makro-regionu.

Jak czytamy w Komunikacie Komisji Europejskiej² "Region Morza Bałtyckiego jest obszarem wysoce zróżnicowanym pod względem gospodarczym, środowiskowym i kulturowym, a jednak jego państwa posiadają wiele wspólnych zasobów i wykazują znaczące współzależności". Owe współzależności oraz konieczność zmięczenia się z podobnymi wyzwaniami uzasadniają podjęcie wspólnych działań w ramach Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego.

Strategia została zatwierdzona po szeroko zakrojonej konsultacji z zainteresowanymi podmiotami w państwach członkowskich, w tym nie tylko władzami instytucji publicznych, lecz również środowiskami akademickimi i biznesowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Proces konsultacji i włączenia partnerów od samego początku w prace nad strategią, należy uznać za sukces sam w sobie. W wyniku tych prac, powstała propozycja nowego sposobu współpracy w Unii Europejskiej. Regiony ośmiu państw członkowskich UE, ale też państw spoza Unii, zamieszkałe przez blisko 100 milionów ludzi mogą planować, ustalać priorytety i wdrażać działania służące ich wspólnym celom. Celem nadrzędnym ma być zagwarantowanie właściwej ochrony środowiska oraz harmonijnego rozwoju gospodarczego i społecznego.

Strategia opiera się na czterech filarach, które mają na celu bardziej efektywne wykorzystanie programów wspólnotowych oraz polityk krajowych, a są nimi:

- ochrona środowiska,
- rozwój dobrobytu w regionie,
- wzrost dostępności i atrakcyjności regionu oraz
- zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony w regionie.

Dodatkowo Strategię podzielono na 15 obszarów priorytetowych, a także wyszczególniono ponad 70 projektów flagowych.

Punktem wyjścia dla Strategii były projekty i inicjatywy już rozwijane w regionie, zarówno w ramach inicjatyw unijnych, jak i w kontekście bezpośredniej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi w regionie Morza Bałtyckiego, które zostały jednak wpisane w nowe ramy współpracy oraz oparte na zasadach zintegrowanego podejścia do realizowanej

---

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów dotyczący Strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego (KOM(2009) 248 wersja ostateczna, 10.6.2009)

polityki.

Warunkiem powodzenia tak nakreślonej Strategii jest niewątpliwie koordynacja działań podejmowanych w kontekście wszystkich polityk o terytorialnym oddziaływaniu, gdyż jedynie poprzez połączenie działań i dostępnych środków ukierunkowanych na wspólnie zakreślone cele na danym obszarze, możliwe będzie osiągnięcie optymalnych wyników. Walka z wyzwaniami takimi jak np. zmiany klimatyczne będzie skuteczna wówczas, kiedy uwzględnimy pozostałe, bezpośrednio na nie wpływające polityki (np. rybołówstwa czy wspólną politykę rolną).

Strategia zakłada również wzmocnienie współpracy z państwami ościennymi nie należącymi do Unii, których terytoria wchodzą w skład obszarów funkcjonalnych zakreślonych przez dany makro-region lub na nie bezpośrednio oddziałują. Na przykład, dbając o czystość wód Bałtyku nie można pominąć faktu, iż rzeki niektórych państw wpływają do tego morza nawet jeżeli państwo to nie ma bezpośredniego dostępu do Bałtyku.

Głównym wyzwaniem w realizacji Strategii dla RMB jest stworzenie dobrej struktury współpracy, efektywnej koordynacji oraz systemu zarządzania.

KE powinna jednak stanowić strategiczne centrum kompleksowego nadzoru nad jej wykonaniem. Tymczasem, istnieje obawa że KE nie dysponuje w tym momencie dostatecznymi zasobami finansowymi ani ludzkimi, aby móc efektywnie nadzorować realizację Strategii.

Odpowiedzialność za samą realizację Strategii powinna jednak pozostać w gestii państw członkowskich, przy czym nie wydaje się aby tworzenie nowych struktur organizacyjno-administracyjnych było wskazane i mogło przyczynić się do efektywniejszego wdrażania Strategii.

Tego rodzaju podejście wymaga oczywiście dodatkowego wysiłku organizacyjnego i szeroko zakrojonej współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i partnerami w ramach poszczególnych polityk na poziomie unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym, zgodnie z zasadą wielopoziomowego zarządzania, szczególnie zalecanego przez Komitet Regionów³.

W myśl tej zasady to właśnie do władz w regionach, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, które najlepiej znają swoją sytuację i możliwości będzie należała realizacja projektów w ramach Strategii, to od ich działań będzie zależało powodzenie Strategii.

Dodatkowo, by idea podejścia zintegrowanego nie była tylko pustym hasłem, a Strategia nie pozostała jedynie zbiorem odrębnych projektów, by prezentowała wartość dodaną konieczne jest przedstawienie konkretnych wymogów ewaluacji opartych na zestawie wskaźników umożliwiających porównywalność. Ważne jest, aby zapowiedziany na 2011 rok raport z wdrażania Strategii przedstawiał rzeczywisty obraz jej osiągnięć i trudności, co pozwoli na ewentualne korekty i ulepszenia, dając nowy impuls strategii na przyszłość.

Należy zastanowić się nad możliwościami wykorzystania w przyszłości doświadczeń z realizacji Strategii, a szczególnie nad tym czy jest to pożądanym kierunkiem ewolucji polityki spójności i czy właśnie w ten sposób powinna się rozwijać współpraca w Unii Europejskiej w takich makroregionach jak np. dorzecze Dunaju, Basen Morza Śródziemnego czy tereny alpejskie. Czy tworzenie makroregionów, regionów funkcjonalnych, utworzonych z grupy

---

³ Opinia z inicjatywy własnej Komitetu Regionów „Biała Księga Komitetu Regionów w sprawie wielopoziomowego sprawowania rządów”, CdR 89/2009 fin.

regionów skupionych wokół wspólnych celów lub problemów rozwojowych, posiadających podobne cechy i uwarunkowania geograficzne jest efektywnym sposobem na sprostanie wyzwaniom przyszłej polityki spójności?